

JOSHA ZWAAN

WILL GEN KIND

VAN DE AUTEUR VAN *PARNASSIA*

De nieuwe roman van de auteur
van *Parnassia* en *Zeevonk* (ruim
100.000 exemplaren verkocht).

‘Wat een prachtige roman is *Parnassia*
van Josha Zwaan.’ – MARGRIET

‘Aangrijpend verhaal, gebaseerd op
historische feiten.’ – ELEGANCE

‘Josha Zwaan heeft een bijzonder
schrijftalent. Ze is door haar professie
een kenner van de mens en haar handelen.
Ik word als lezer meegezogen in *Zeevonk*,
een verhaal dat zowel sterk als triest is.’

– REFORMATORISCH DAGBLAD

Josha Zwaan (Nieuw-Zeeland, 1963) studeerde gedragswetenschappen in Amsterdam. Zij is auteur, schrijfdocent en schrijfcoach. Eerder schreef zij de zeer succesvolle romans *Parnassia*, *Zeevonk* en *Dwaallicht* en non-fictie: *Zijspoor* en *Emma wil leven*. Ze woont met haar man in Utrecht.

Wanneer Hannah hoort dat haar vader ernstig ziek is, belandt ze tegen wil en dank in de rol van mantelzorger. Aanvankelijk met veel weerstand zorgt Hannah er toch voor dat de laatste fase van haar vaders leven draaglijk voor hem is. Aan zijn sterfbed komen herinneringen boven aan haar moeder en doet Hannah een aantal ontdekkingen over het leven van haar ouders. Langzaam wordt duidelijk wat de oorzaak is geweest van hun onvermogen om betrokken ouders te zijn.

Wilgenkind is een aangrijpende roman over de misverstanden tussen ouders en kinderen, over familiegeheimen en het verzwijgen daarvan, over uitgestelde rouw, en over de rollen die worden omgekeerd wanneer kinderen opeens voor hun ouders moeten zorgen.

‘*Wilgenkind* schetst overtuigend hoe verzwegen verdriet tot verwijdering in een gezin leidt. Een subtiel geweven verhaal, met een geweldig oog voor detail en sfeer.’

– Carla de Jong, auteur

www.uitgeverijjorlando.nl

JOSHA ZWAAN

Wilgenkind

uitgeverij
ORLANDO

© 2025 Josha Zwaan

Alle rechten voorbehouden.

Tekst- en dataroaming zijn niet toegestaan.

Omslagontwerp Het Omslagatelier

Omslagbeeld Claude Monet, *Vue du bassin aux nymphéas
avec saule*, 1916

© Foto auteur Chris van Houts

Zetwerk Pre Press Media Groep

ISBN ~~9789083528731~~

NUR 301

www.uitgeverijorlando.nl

WEEK 13

Het wit van de kist licht fel op op het moment dat de zon heel even door het wolkendek breekt. De grafkist en de lat-ten waarop deze rust verbergen wat zich daaronder bevindt: houtmolm en een lichaam geslonken tot botten en gruis.

Hannah doet een stap dichterbij en probeert door de kier tussen de planken en het zand een glimp op te vangen van haar moeders kist. Ze stelt zich voor hoe haar moeder de dode echtgenoot welkom heet, naar zich toe roept misschien; na decennia eenzaam wachten in de koude grond, nu dan toch herenigd met haar man. De mensen rondom het graf mompelen het Onzevader, aangevoerd door de vriendelijke dominee.

‘Amen.’ De predikant verzoekt iedereen de laatste groet te brengen. De stoet schuifelt langs, nu en dan mompelt iemand iets. Hannah bekijkt de mannen en vrouwen, de meesten gehuld in winterjas, ziet hoe ze, zodra ze het graf de rug toegekeerd hebben, geanimeerd met elkaar in gesprek gaan, stemmen klinken op, steeds verder weg, steeds luider.

Nog geen uur geleden speelde het orgel in de kerk van haar jeugd zacht de melodieën van de liederen die gezongen zouden gaan worden. De mensen verspreidden zich over de kerkstoelen. Ze had zich afgevraagd wanneer de harde banken vervangen waren door moderne stoelen, wanneer het glas-in-lood dat de kerkruimte altijd een schemerige gloed gaf, ingewisseld was voor helder glas. De kerk waar ze als

kind met haar poppen kerkdienstje speelde, waar ze op zondag met de collectezak rond mocht gaan omdat ze de dochter van de dominee was, was haar kerk niet meer. De dominee sprak over het leven van de gestorvene. Over de waardering die zijn gemeenteleden voor hem hadden, zijn geduld, zijn altijd klaarstaan voor wie hem nodig had, over de bewondering van zijn gemeenteleden, omdat hij na het overlijden van zijn vrouw zo dapper door was gegaan, zijn aandacht voor de mensen niet verloren was, terwijl hij ook de zorg voor zijn jongste dochter had. Geen woord over hoe die zorg eruitzag. Net zoals er niet gesproken werd over wat voor vader hij was geweest.

Als dochters wijdden zij en haar zus daar ook geen woorden aan.

De woorden van de predikant verwerden tot achtergrondmuziek bij haar gedachten. Over haar vader, over de dood, over wat een mens naliet in de herinnering van anderen. Hoe vaak zou er niet op deze fragmentarische manier gesproken worden over overledenen? Gewaardeerd in hun rol als winkelier, docent, bestuurder, politica, maar als ouder, vriendin, broer of zus tekortgeschoten? Of andersom: een geweldige ouder en buur, maar onzichtbaar in werk of maatschappelijk leven? Wat wisten mensen eigenlijk van elkaar? Als ze zelf overleed, wie zou er dan spreken over het meisje dat opgroeide in eenzaamheid, de jonge vrouw die dacht dat ze anders was dan haar vader maar alsnog elk kind wilde redden dat in de verdrukking kwam, misschien net zo goed ten koste van haar dierbaren, zoals haar vader ten koste van zijn gezin zijn gemeente bediende. Ze keek om zich heen, herkende gemeenteleden, ex-collega's van haar vader, burens. Ernstige gezichten, zo nu en dan knikte iemand haar toe. Anderen hielden hun ogen gesloten. Al die jaren moesten ze geweten hebben wat zij nog

maar zo kortgeleden ontdekt had. Ongetwijfeld was erover gefluisterd; over haar moeder, over haar. Waren er medelijdende blikken geweest. Hoe kon het dat ze het nooit had gezien? De gemeente zong 'De Heer is mijn herder'. Haar keel zat dicht, er kwam geen geluid.

Haar zus pakt haar hand. 'Oké, daar gaat ie dan.' Met de uitvaartondernemer heeft Lea onderhandeld dat zij zelf op de knop zullen drukken van het mechanisme dat de kist zal laten zakken. De man had moeite zijn taak uit handen te geven.

'U mag daarna het graf dicht laten gooien,' zei Lea. 'Dan kunt u controleren of wij het goed hebben gedaan. We willen gewoon met ons tweeën zijn als hij zakt.'

'Hoe moeilijk kan het zijn,' had ze zijdelings tegen Hannah gemompeld.

Samen drukken ze de knop in. Hand op hand. De kist zakt schokkerig naar beneden. De witte rozen trillen alsof ze opzien tegen de kou die hen tegemoetkomt. Hannah trilt zelf ook.

Lea klauwt haar vingers in de berg zand naast het graf. Met twee handen graaft ze het zand op en gooit het met een zwaai naar de kist in de diepte. Kleverige klontjes vliegen rond en landen op hun beider jassen. De rest landt op het lint met de tekst waar ze over gesteggeld hebben.

Rust zacht lieve papa, bedacht Lea.

'Hoezo lief,' wierp zij tegen.

Rust zacht papa, was het compromis. *Rust* leest ze, terwijl ze kijkt hoe het beetje zand dat ze zelf gepakt heeft en dat ze voorzichtig uitstrooit, zich tussen de rozen vlijt.

De afgelopen weken heeft ze zich dit moment vele malen voorgesteld. Er zelfs hartstochtelijk naar verlangd.

Nu wil ze terug in de tijd.

WEEK I

De melding van haar vaders mailtje schuift achteloos het beeldscherm op en verdwijnt nog voordat de verbazing die Hannah voelt zich tot een gedachte kan vormen. Jaren geleden, toen haar vader een computercursus voor senioren volgde, verscheen er soms een mail met alleen het woord *test* in haar mailbox. *Gelukt* stuurde ze dan terug. Na het afronden van zijn cursus heeft hij haar nooit meer gemaild.

De rapportage waar ze aan werkt moet vandaag af. In hoog tempo typt ze zinnen over een kwetsbaar kind, een van de velen over wie ze de voogdij heeft, over ouders die in hun machteloosheid steeds minder grenzen stellen, over kansen en bedreigingen binnen dit gezinssysteem. Een vage misselijkheid verspreidt zich door haar maag. Haar bovenbeen begint te trillen. Ze slaat het document op, klikt het weg en opent de mail.

Ik was bij de huisarts na een echo van mijn lever. De woorden oncoloog en snel heb ik verstaan. Bel hem even.

De naam van de dokter en een telefoonnummer. Geen groet.

Ze trekt haar schouders een paar tellen op en laat ze vallen. Daarna opent ze het document waaraan ze werkt en begint weer te typen. Na drie zinnen pakt ze haar mobiel. Ze staart naar het telefoonnummer in het mailtje van haar vader, werpt dan het toestel in haar tas die open naast het bureau staat en werkt verder aan haar verslag. Een halfuur

later leest ze door wat ze geschreven heeft. Het staat vol fouten.

Opnieuw trekt ze haar schouders op, om ze nu rustiger te laten zakken. Ze draait haar hoofd van links naar rechts om de nekspieren die zonder dat ze het wil zich verkorten, wat te ontspannen. Dan staat ze op om thee te halen. De keuken van het statige pand waar de jeugdbescherming gevestigd is bevindt zich in het souterrain. Met haar handen op de gladde houten leuning daalt ze de stenen trappen af. Af en toe verstevigt ze haar grip, haar vingers zijn kouder dan het hout, haar benen hebben moeite met elke stap. Vanuit de keuken klinken stemmen. Twee collega's kijken haar onderzoekend aan als ze de ruimte binnenstapt. 'Is er iets? Lastige cliënt? Ben je bedreigd? Je ziet zo bleek.'

'Nee, niets. Niet helemaal fit. Rapportage voor de rechter die af moet. Volle agenda. Je kent het wel.'

Met de thee in haar hand loopt ze de trappen op naar haar werkkamer. Het verslag kan niet wachten. Ze opent het document, verbetert de typfouten en eindigt met een conclusie en advies. Als ze haar laptop dichtklapt heeft ze geen idee meer wat ze zojuist geschreven heeft. Haar ervaring, daar moet ze maar op vertrouwen.

'Als mijn vader oud en ziek is, ga ik echt niet voor hem zorgen.' Woorden die ze onlangs sprak echoën in haar hoofd. Het donkerbruine café waar ze met een vriendin een biertje dronk, was gevuld met tegen elkaar duwende, lachende en pratende mensen. Ze moest schreeuwen om zich verstaanbaar te maken. Dat voelde goed; uitschreeuwen dat ze zich tot niets verplicht voelde. 'Echt niet, Marije!' riep ze nog een keer. 'Je oogst wat je zaait, hij verdient mijn zorg niet.'

'Wacht maar,' Marije boog zich naar haar toe om zich verstaanbaar te maken. 'Uiteindelijk zijn we allemaal de

pineut. Ik ken steeds meer vijftigers die omkomen in de mantelzorg. Zelfs als ze hun ouders verafschuwen.'

Hannah reikte tussen de schouders van twee aan de bar hangende jongens met baardjes en staartjes, naar de blondjes die een meisje sierlijk getapt had, meer als een dans dan als werk. Ze nam uit beide glazen een slok voor ze er een aan Marije gaf. 'Mijn vader werkt door tot hij er dood bij neervalt. Die zal zich door niemand laten verzorgen.'

Ze ademt diep in en blaast langzaam uit, in de hoop de druk op haar borst te verdrijven. Ze heeft Jonas beloofd te koken, er moeten nog boodschappen gehaald, een gerecht bedacht. Iets simpels dan maar. Haar jas legt een kille tweede huid om haar heen als ze hem aantrekt. Ze rilt. Snel propt ze haar flesje water en laptop in haar tas, negeert het appèl dat haar mobiel op haar lijkt te doen en doet het licht uit. Het is al donker buiten, achter de verlichte ramen van de huizen waar ze op uitkijkt bewegen mensen. Een vrouw loopt heen en weer, ze dekt de eettafel. Een kleed, bestek, drie borden, een kandelaar met kaarsen. Achter een ander raam zit een man in een leunstoel te slapen. Zijn kale hoofd rust op zijn borst, schiet af en toe met een rukje overeind, zakt dan weer terug. Ze verbeeldt zich dat ze hem hoort snurken.

Bij de deur keert ze om en loopt terug naar haar bureau. Leunend tegen het blad opent ze in haar telefoon de mail van haar vader en tikt het telefoonnummer van zijn huisarts in. Een 06-nummer, de urgentie die dat aangeeft dringt nu pas tot haar door. De huisarts spreekt in afgemeten zinnen. 'Grote vlekken op de lever. Ongetwijfeld uitzaaiingen. Kanker in darmen, longen of alvleesklier. Of allemaal.' Een afspraak met de oncoloog is voor de volgende dag gepland, vertelt hij. 'Gaat u met hem mee. Hij verstaat veel niet of luistert niet.'

De arts beëindigt het gesprek zonder haar antwoord af te wachten.

‘Je gezicht staat op onweer.’ Jonas drukt een vluchtige kus op haar mond en schuift aan tafel. ‘Geen placemats vandaag?’

‘Ook goedenavond. Hoe was je dag, Hannah? Fijn dat je tijd gevonden hebt om naar de Appie te rennen en nog te koken.’

‘Dat bedoel ik. Onweer.’

Zwijgend schept ze een bergje rijst op haar bord, bedekt het met een laag gewokte groente, schuift het eten met haar lepel heen en weer. ‘Hoe was jouw dag? Pubers en najaarsstormen, vast geen goede combinatie.’

‘Hannah.’

Snel neemt ze een hap en begint driftig te kauwen. ‘Hmm,’ ze wijst naar haar mond. Kauwt langzamer. Neemt nog een hap.

Voor ze een derde hap kan nemen legt Jonas zijn hand op de vingers waarin ze de lepel klemt. ‘Is er iets gebeurd?’

Haar blik glijdt naar het raam. Het water van het IJ is een donkere vlakte waarop lichtjes deinen, aan de overkant het mozaïek van verlichte ramen van flats en kantoren. Een hik ontsnapt aan haar keel. ‘Sorry... Het komt door mijn vader. Hij stuurde een mail.’

‘Een mail? Jouw vader?’

‘Ja. Een soort telegram. Dat ik zijn huisarts moest bel-
len.’

‘En? Daar had je helemaal geen zin in natuurlijk.’

‘Nee.’

‘En toen deed je het toch.’

‘Ja.’

‘En?’

‘Kanker.’ Ze neemt weer een hap. Kauwt met tegenzin op de substantie in haar mond. Dan schuift ze haar bord weg. ‘Geen trek. Vertel over je pubers.’

‘Kanker. Waar?’

‘Dat weten ze nog niet. Vertel over je dag.’

‘En nu?’

‘Volgende week herfstvakantie toch?’

‘Hannah.’

‘Nu vindt de huisarts dat ik hem moet vergezellen naar de oncoloog. Omdat hij wat doof is tegenwoordig.’

‘Logisch toch?’

‘Logisch?’

Jonas knikt met volle mond. Slikt dan een paar keer. ‘Dat is wat kinderen voor hun bejaarde ouders doen.’

‘Alleen als die ouders ook iets voor hun kinderen gedaan hebben.’ Met een ruk schuift ze haar stoel naar achteren, staat op, zet haar bord op het aanrecht en pakt een bakje om de resten in te bewaren. Het snerpende schrapen van de lepel over het bord geeft stem aan haar kribbigheid. Waarom niet gewoon een ergerlijk voorval van haar werk verteld om haar slechte humeur te verklaren? Ze wist toch wat Jonas zou zeggen, zou vinden?

‘Ik ga. Ouderavond.’ Jonas zet zijn bord in de afwasmachine, klopt even op haar rug en is weg.

‘Doei dan.’ Ze gooit haar bord bijna de afwasmachine in. ‘Zoek het maar uit, bedoel je.’

Met de afstandsbediening in haar hand zapt ze langs de ene na de andere zender, pakt dan haar mobiel en bekijkt haar agenda van de volgende dag. Afspraken met ouders, een teamvergadering, een uur bureautijd. Ze kan wel wat schuiven. Opnieuw opent ze de mail van haar vader en tikt op beantwoorden. Haastig typt ze een antwoord, als om zichzelf te beletten zich te bedenken. *Je hebt morgen een afspraak met een oncoloog in het ziekenhuis. Ik haal je om 11 uur op.* Dan klikt ze op verzenden.

Het trottoir voor het huis is bedekt met een roodbruin blader tapijt dat glibbert onder haar voeten. Zou niemand hier de stoep vegen? Haar vader niet, denkt ze, die is de afgelopen jaren steeds meer aan zijn bureau geklonken, hooguit verplaatst hij zich naar de versleten fauteuil, waarin hij zit als hij leest. Als hij naar buiten gaat, is het voor een van de vele preekbeurten die hij nog aanneemt, of om naar de Rotarylunch of zijn leesclub te gaan. En vooral om bejaarde gemeenteleden te bezoeken. Ex-gemeenteleden weliswaar, zijn predikantschap ligt al jaren achter hem, maar zo ziet hij dat niet.

De klinkers van het pad dat door de kleine voortuin leidt, zijn bedekt met een groen laagje mos, de voegen zijn gevuld met onkruid. Het moet al even geleden zijn dat hij op zijn knieën gezeten voeg voor voeg schoonkrabde, zoals ze hem vroeger met enige regelmaat zag doen. Haar blik glijdt langs de uit donkerbruine bakstenen opgetrokken gevel, naar de witte kozijnen en het glas-in-lood in het bovenraam van de erker. Een sluier van spinnenwebben hangt voor het gekleurde glas. In de hoeken van de kozijnen hoopt aangekoekt blad zich op. Een cyprese kat schiet langs haar heen, het achterlijfje van een muis hangt uit zijn bek, de staart beweegt.

Geen ontsnappen mogelijk.

Nog voor ze op de bel kan drukken doet haar vader open. De donkergroene jagersjas, met vale plekken op de ellebogen, lijkt hem ruimer te zitten dan vroeger. 'Dag. We kunnen meteen gaan.'

Ze knikt en wijst naar haar auto.

Geconcentreerd tuurt ze naar het natte asfalt, haar weg zoekend over de provinciale weg naar de stad met het ziekenhuis waar mama gestorven is. Als veertienjarige fietste ze wekenlang de weg van school naar dat ziekenhuis, woest

tegen de wind in trappend. Ook toen was het herfst. Meestal kwam ze kletsnat aan en was pas droog tegen de tijd dat het bezoekuur voorbij was.

‘Je rijdt verkeerd. Ze hebben een nieuw ziekenhuis gebouwd, iets verderop. Dat weet je toch wel. Bij het stoplicht daar links en dan na de rotonde naar rechts.’ Haar vaders stem heeft het schoolmeesterstoontje van vroeger. Ze knikt en kijkt even opzij. Nu pas valt haar op hoe vlekkerig zijn wangen zijn. En geel. Mama was ook geel. Ze maakte er vaak een grapje over. ‘Staat best goed toch? Eindelijk een beetje kleur op mijn witte wangen.’ Hannah kon er nooit om lachen maar glimlachte omdat mama dat fijn vond. Omdat lachen en glimlachen de werkelijkheid ontken-
kende.

Soepel rijdt ze de parkeergarage in en kiest de eerste de beste vrije plaats. Haar vader heeft moeite om zich uit de auto te hijsen. Met een verbeterd trek op zijn gezicht staat hij uiteindelijk rechtop en drukt zijn hoed te hard op zijn hoofd. Er verschijnt een deuk in die er niet hoort. Zwijgend loopt ze naast hem naar de centrale hal van het ziekenhuis, laat hem stuntelen bij de aanmeldzuil tot een van de gastvrouwen die als vliegen rond de vier zuilen zwermen hem helpt, volgt hem naar de lift en de receptie van de afdeling oncologie en gaat naast hem zitten op een van de paarse kunststof stoelen in de wachtruimte.

‘Meneer Van den Berg?’ Een stevige vrouw in witte jas, een grijze knot nonchalant op haar hoofd gedrapeerd, staat in de deuropening van een van de spreekkamers en wenkt hem. Hij staat op en wankelt even. Uit automatisme grijpt Hannah zijn arm, wil loslaten zodra hij rechtop staat, maar hij grijpt haar meteen weer vast. Ze grimast ongemakkelijk naar de dokter.

‘Gaat u zitten.’ De vrouw kijkt ernstig naar haar patiënt.

Die kijkt haar niet aan, maar staart langs de dokter door het raam naar buiten. Een zwerm spreuwen beweegt over de egaal grijze lucht, donkere dansende stippen, cirkelend als in een caleidoscoop.

‘Meneer Van den Berg, op de echo die vorige week gemaakt is, zien we vlekken op uw lever van behoorlijk formaat. Ongetwijfeld gaat het om uitzaaiingen van kanker. Ik wil een scan van uw boven- en onderlichaam laten maken om te zien wat de bron is. Hoe dan ook is het ernstig, moet ik u vertellen.’

De vragende blik waarmee haar vader haar ogen zoekt, duwt Hannah in de rol die ze niet wil. Ze herhaalt langzaam en duidelijk de woorden van de arts, besluit met: ‘Het is ernstig.’

‘Meteen beginnen met behandelen dus,’ richt haar vader zich tot de dokter.

De arts fronst even bij het horen van de dwingende toon, maar glimlacht dan toegankelijk. ‘Daar kan ik pas na de scan uitspraken over doen. In dit stadium is behandelen vaak niet meer zinvol, maar soms kan het levensverlengend zijn.’

‘Een van mijn leesclubvrienden heeft ook kanker. Maar met chemo en bestraling leeft hij al jaren verder.’ Met de stelligheid die hij in zijn woorden legt, lijkt hij vooral zichzelf te willen overtuigen.

‘Ik vraag met spoed een scan aan. Waarschijnlijk lukt het deze week nog wel die te maken. Daarna zie ik u weer. Maakt u de afspraken aan de balie.’ De arts staat op en begeleidt hen naar de deur.

Minutenlang loopt Hannah naast haar vader door de ziekenhuisgangen, staat naast hem in de lift, luistert naar de echo van hun stappen in de parkeergarage, zoekt naar woorden om te praten over wat de dokter gezegd heeft,

maar zegt niets. Haar vader lijkt diep in gedachten. Pas als hij naast haar in de auto zit, hoort ze hoe hij zucht en zijn keel schraapt. 'Die scan, daar kan ik wel alleen naartoe. Maar het gesprek daarna, daar moet je bij zijn.'

Woorden van lang geleden mengen zich met zijn bevel. 'Ik heb straks een afspraak in het ziekenhuis.' Mama's stem trilde een beetje toen ze het bij het ontbijt vertelde. 'Omdat ik steeds buikpijn heb, weet je wel?'

Ze had geknikt. 'Gaat papa mee?'

'Nee, hij heeft het druk vandaag. Maar dat is niet erg. Er is vast niets aan de hand.'

'Zal ik meegaan?' Haar stem was schor van weerzin.

'Welnee kind, jij moet naar school. Ik ben allang weer terug als jij thuiskomt.'

Ik heb het te druk. Dat zou ze kunnen zeggen. Ze slikt. 'Ja. Goed. Ik regel het wel met mijn werk.'

De spreekkamer is gevuld met de oranje gloed van de laagstaande zon die door de ramen schijnt. Haar vaders gelige huid kleurt mee met de warme tonen van het licht. Hij lijkt minder nerveus dan de vorige keer.

'Theo, mijn leesclubvriend kreeg chemo. Zware periode, maar nu draait hij weer volop mee,' heeft hij tijdens het wachten nog gezegd.

'Had hij ook...' Snel had ze het woord uitzaaiingen ingeslikt. 'Ze kunnen heel veel tegenwoordig. Dat is waar.'

'Meneer Van den Berg.' De arts kijkt hem doordringend aan. Ze spreekt luid en langzaam. 'Ik heb slecht nieuws voor u. U hebt alvleesklierkanker in een vergevorderd stadium. Helaas is het niet meer te behandelen. Het spijt me heel erg, maar we kunnen niets meer voor u doen.'

Hannah houdt haar adem in.

Het zwijgen van haar vader duurt langer dan de arts tijd heeft. 'Meneer Van den Berg?'

'Hoelang nog?'

'Drie tot zes maanden, misschien korter, misschien langer. Bespreekt u met uw huisarts hoe het verder gaat. U vertelde over pijn in uw rug en borst. Ik schrijf u morfinepleisters voor. Die kunt u beneden bij de apotheek ophalen en meteen gaan gebruiken.'

De handdruk van de arts voelt steviger dan een week eerder. 'Uw vader moet alles regelen wat er te regelen is. Schakel de huisarts en de thuiszorg snel in.'

Het keurslijf van de rol die haar wordt opgelegd trekt strak. Thuiszorg, morfine; de woorden buitelen door haar hoofd. Ze moet haar zus bellen. Misschien kan zij helpen. *Hoe zou ik dat moeten doen?* Ze hoort het Lea al roepen. *Vanuit de kliniek zeker?*

'Kom we lopen even naar de apotheek.' Ze wijst naar de bewegwijzeringsbordjes. Haar vader knikt en loopt achter haar aan. Ze geeft het recept af bij de balie en gaat met hem op een bankje zitten. Hij kijkt haar niet aan.

'Als we de pleisters hebben gaan we naar huis,' zegt ze zacht. 'Ik zal de huisarts bellen, dan maken we met hem een plan.'

'Een plan. Dat kunnen we doen ja. Maar Gods plannen zien er heel anders uit dan de plannen die we zelf maken.'

BETERSCHAP schreeuwt de kaart die ze 's avonds aan Lea schrijft. *Ik moet je dringend spreken, maar toen ik belde zeiden ze dat je niet aan de telefoon mag komen. Hoezo niet? De contactloze weken waren toch voorbij? Alleen post zeiden ze. Bij deze dus. Een kaartje voor mijn 'zieke' zus. xx*